

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты ІХ Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ІХ Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың ІХ Халықаралық ғылыми конференциясы = ІХ Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІ ЖӘНЕ ОНЫ ТӨМЕНДЕТУ ЖОЛДАРЫ

Мырзалина Назерке Батырханқызы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Мемлекеттік және жергілікті басқару мамандығының студенті, Астана, Қазақстан

duka_erke_janym@mail.ru

Ғылыми жетекшісі – К.Қ.Хасенова

Бүгінгі әлемде экономикалық және шаруашылық қатынастардың күннен-күнге дамуы барысында жұмыссыздық мәселесі назардан тыс қалған емес. Жұмыссыздық макроэкономикалық теория тұрғысынан негізгі макроэкономикалық мәселелердің бірі болып саналады. Себебі экономикалық өсуге жұмыссыздықтың тигізер әсері айтарлықтай деңгейде. Елде толық жұмысбастылық қалыптасатын болса, сол елдің экономикалық өсуі максималды деңгейге дейін жететіні белгілі.

Қандай мемлекет болмасын халықтың тұрмысы мен әл-ауқаты деңгейінің жоғары болуы сол елдің экономикасының артып, қарқынмен дәйекті дамып келе жатқандығын көрсетеді. Осыған байланысты қазіргі таңда нарықтық экономика мен әлеуметтік әділеттік негізіндегі жоғары өркениеттегі демократиялық қоғам құру жолында әртүрлі оқиғаларды, әлемдік дағдарысты басынан кешіп отырған республикамыздың бүгінгі тіршілігі - мемлекеттегі әрбір азаматтың бақытты өмірін, мұң-мұқтажсыз ауқатты тұрмысын толық жұмыспен қамтамасыз ету бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып табылады.

Экономиканың қай уақытта толық жұмылдырылған жағдайда болатындығын анықтау экономикалық саясаттың негізгі мәселесі болып табылады. Жұмыссыздықтың табиғи дәрежесі мен құрылымдық дәрежесі мағыналары бойынша сәйкес келетін түсініктер болып табылады. Жұмыссыздықтың табиғи жағдайын анықтаушы факторлар жұмыссыздықтың жалғасуы және жиілігі терминдерінде көрініс табады.

Жұмыссыздық зардабын бәсеңдететін факторлардың қатарына ғылыми техникалық өрлеу, жаңа қосымша жұмыс күшін қажет ететін өндіріс саласында еңбек етуге қабілеті бар тұрғындарды жұмыспен қамтамасыз ету жатады. Жалпы, ғылыми-техникалық революция жағдайында жұмыспен қамтуды тұрақты түрде өсіру негізінен өндірістік емес салалардың дамуы арқылы жүзеге асырылады. Оның ұлғаюы, тұрғындардың әр түрлі қызмет түрлеріне деген шығынының тез өсуімен және халық шаруашылығының орташа көрсеткішіне қарағандағы жоғары еңбек ауқымдылығымен сипатталады.[1]

Жұмыссыздық деңгейінің төмендеуі тұрғылықты әлеуметтік көмекті тек қана мұқтаждылықты қажет ететін жанұяларға ғана беруді қағида етіп, ал халықты жұмыс істеуге, жұмыспен қамту жөніндегі белсенді саясатын жүзеге асырып, сонымен қатар жұмыссыз азаматтарды ақылы қоғамдық жұмыстарға белсенді қамту болып отыр.

Еліміздегі жұмыссыздық экономикамыздағы өзектілігі жоғары мәселелердің бірі болып табылады. Соған сәйкес жұмыссыздық деңгейін төмендету жолында әр түрлі шаралар атқарылуда. Қазақстандағы жұмыссыздық деңгейі 2010 жылы 5,8%-ды құрап, 2011 жылы 5,4%-ға дейін төмендеген, ал 2012 жылы 5,3% болса, 2013 жылы жұмыссыздық деңгейі 5,2%-ды құрап отыр.[3] Қазақстанда жұмыссыздықты төмендету бойынша көптеген жобалар негізінде бағдарламалар жасалып іске асырылуда.

Осы орайда елбасы Н.Ә.Назарбаевтың ««Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты жолдауында осы мәселеге қатысты ерекше тоқталып, Үкіметке тапсырмалар жүктеген болатын.

Елдегі жұмыссыздық деңгейінің төмендеуі Қазақстан үшін экономикалық өсуге септігін тигізуде. Оның үстіне одан әрі жұмыссыздық деңгейін төмендету, яғни жұмысбастылықты көтеру мақсатында халықты жұмыспен қамту саясаты жүзеге асырылуда.

Оның бір дәлелі «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасын орындау аясында 2016 жылға қарай -1,5 миллион адамды жұмыспен қамту қарастырылуда.

«Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасын 2013 жылы іске асыруға республикалық бюджеттен 71,4 млрд. теңге бөлінген. Бағдарлама бойынша 110,7 мың адам жұмыспен қамтылады деп жоспарланған болатын. Бағдарламаға сәйкес 2013 жылғы жасалған жұмыстар мына негізгі төрт бағыт аясында іске асырылды:

1. Оқыту және жұмысқа орналасуға жәрдемдесу;
2. Ауылда кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесу;
3. Аудан, облыс бойынша еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыру;
4. Ауылдық елді мекендерді дамыту.

Бағдарламаның мақсаты – жұмыспен тұрақты және нәтижелі қамтуға жәрдемдесу арқылы халықтың табысын арттыру.

Бағдарламаның бірінші бағыты азаматтардың тұрғылықты жері бойынша жұмысқа орналасуына жәрдемдесу арқылы олардың жұмыспен тұрақты және нәтижелі қамтылуын қамтамасыз етуді көздейді және өз бетінше жұмыспен айналысушылар, жұмыссыздар және табысы аз адамдарды қамтитын болады. Екінші бағыттың мақсаты жеке ісін ұйымдастыру арқылы азаматтардың экономикалық белсенділігін арттыру болып табылады. Жеке ісін ұйымдастыруды қалайтын және оған мүмкіндігі бар азаматтар бағдарламаның қатысушылары бола алады. Жеке ісін ауылда ұйымдастыруды қалайтындарға басымдық беріледі. Үшінші бағыт бағдарламаға қатысушылардың жоғарыда айтылған екі бағыттан өткен соң жалдамалы еңбекпен немесе жеке іспен айналысуға нақты мүмкіндігі болмаған жағдайға арналған. Экономикалық әлеуеті төмен елді мекендерден экономикалық өсу орталықтарына өз еркімен көшуге жәрдемдесу қарастырылатын болады. Төртінші бағыт бойынша ауылдық елді мекендерді дамытуға 2014 жылға 32,4 млрд теңге көзделген. Жұмыспен қамту орталығы арқылы 11,9 мың адамды жұмысқа орналастыру жоспарланған.[4]

«Біздің басты мақсатымыз – әлеуметтік қауіпсіздік және азаматтарымыздың бақуаттылығы. Бұл – қоғамдағы тұрақтылықтың ең жақсы кепілі» – делінген Жолдауда. Әлеуметтік саясаттың жаңа принциптері – әлеуметтік кепілдіктер және жеке жауапкершілік болып танылады.[2] Президент айтпақшы елімізде еңбекпен қамтуды қамтамасыз етуге және еңбек төлемі саясатын жаңғыртуға тиіспіз.

Әлемдік тұрақсыздықтың басты қатері – жұмыссыздықтың өсуі болғандықтан елде жүзеге асырылып жатқан мемлекеттік те, салалық та – барлық бағдарламалар, тек әлдебір бөліктері емес, барлығы нақты жұмысқа орналастыруды қамтамасыз етуі тиіс.

Қазіргі уақытта кәсіподақтар және еңбектің реттелуі туралы Заң әзірлену үстінде. Негізгі алға қойылған мақсат – еңбеккерлер мүддесін ескерген кәсіпкерлік қолдауын қамтитын еңбек қатынастарының түбірімен жаңа үлгісін жасау.[2] «Мақсат – жетістіктің желкені» демекші, орынды қойылған мақсаттар ғана жүйелі жетістіктерге жеткізеді. Осы тұрғыда, қорытындылай келе, жұмыссыздықты жою жолында жұмыспен қамту мәселесін шешуде мынадай ой-түйін айтуға болады:

-әлеуметтік-экономикалық күйзелісті бастан кешіріп отырған қоғам өміріне кірген жасөспірімді азамат ретінде қалыптастыру үшін, оның болашақтағы мүмкіндіктерін кеңейту үшін не істеу керек? Мұндағы негізгі ой, қоғамды қылмыстан және тағы басқа келеңсіз құбылыстардан құқықтық тұрғыда қорғай отырып әлеуметтендіру мен тәрбиеге қол жеткізу, жастармен осы мақсатта әлеуметтік жұмыс жүргізу үшін жағдайлар жасау;

-жастардың экономикалық дамуы, еңбек және жұмыспен қамту саласында жағдайлар жасау, оқуды жаңа бітірген жас мамандардың жұмысқа орналасуы үшін жағдайлар жасау керек, ол үшін мемлекет әрекет етуі тиіс, яғни өз нәтижесін көрсететін тың жаңа бағдарламалар қабылдануы керек, әйтпесе тәжірибесі жоқ жас маманның қазіргі қоғамда жұмыс табуы өзекті мәселеге айналып бара жатқаны жасырын емес;

-өңірлерде жұмыспен қамту саясатын іске асыру;

-ғылыми-техникалық прогресті дамыту, соның нәтижесінде жаңа жұмыс орындарын ашу және де жұмыспен қамту саясатын ақпараттық қамтамасыз ету;
-жас таланттарды дамыту мен қолдау.

Елдегі әлеуметтік тұрақтылықты қалыптастыруда жұмыссыздық деңгейін жоғарыда аталғандар арқылы төмендету жолымен жұмыспен қамту саясатын іске асыру аясында кәсіпкерлікті дамыту және бизнесті қолдау жөніндегі бұрын қабылданған барлық бағдарламаларды ықпалдастыру қажет және бюджеттік қаражатты жұмыссыздардың және кірісі аз адамдардың көрсеткіші жоғары өңірлерге бөлу тетіктерін әзірлеу қажет болып табылады. Яғни еңбеккерлер мүддесін ескерген кәсіпкерлік қолдауын қамтитын еңбек қатынастарының түбірімен жаңа үлгісін жасау басты назарда болуы тиіс. Сонда ғана еліміздің әлеуметтік-экономикалық жағдайы одан әрі жақсара түспек.

Қолданылған әдебиет

1. Байменов Ә.Б. Кедейлік, жұмыссыздық - бір қасірет. //Ақиқат, №3, 2008. – С. 17
2. ҚР Президентінің Жолдауы. «Қазақстан-2050» стратегиясықалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты». 2012 жыл 14 желтоқсан
3. Еңбек нарығының негізгі индикаторлары [Электрондық ресурс]. Кіру тәртібі:<http://www.kaz.stat.kz>
4. «Жұмыспен қамту –2020» бағдарламасы, 2011 жыл

УДК 330.313

«ЗЕЛЕНАЯ» ЭКОНОМИКА КАК НОВЫЙ КУРС РАЗВИТИЯ

Нукенева Меруерт Болатпековна

Mnls36@mail.ru

Студентка 2 курса специальности «Государственное и местное управление»

Экономического факультета ЕНУ им.Л.Н.Гумилева

Научный руководитель – Каркинбаева Ш.И.

старший преподаватель кафедры «Менеджмент» ЕНУ им. Л.Н.Гумилева

В настоящее время общество по-разному понимает суть выражения «зеленая» экономика. Одни считают, что это новые отрасли экономики, которые улучшат природу страны. Другие понимают это выражение как новые технологии в промышленности, которые призваны помогать и приносить пользу природе. Третьи считают, что это переход на новый этап развития, целью которого является создание экологически чистых продуктов.«Зеленая» экономика - это экономика, направленная на сохранение благополучия общества, за счет эффективного использования природных ресурсов, а также обеспечивающая возвращение продуктов конечного пользования в производственный цикл. В настоящее время по всему миру идет истощение минеральных ресурсов поэтому «зеленная» экономика является приоритетным направлением многих стран.

Концепция «зеленой экономики» включает в себя идеи многих других направлений в экономической науке, связанных с проблемами устойчивого развития. Сторонники концепции «зеленой» экономики считают, что преобладающая сейчас экономическая система несовершенна. Хотя она дала определенные результаты в повышении жизненного уровня людей в целом, и особенно ее отдельных групп, негативные последствия функционирования этой системы значительны: это экологические проблемы (изменение климата, опустынивание, утрата биоразнообразия), истощение природного капитала, широкомасштабная бедность, нехватка пресной воды, продовольствия, энергии, неравенство людей и стран. Все это создает угрозу для нынешнего и будущего поколений. Нынешнюю модель экономики называют «коричневой» экономикой [1, с. 56 – 72].